

Kuortaneen kunta

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolaiksi ja laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.

Hallitus päätti puolivälitarkastelunsa yhteydessä 25.4.2017 käynnistää lukiokoulutuksen uudistuksen. Uudistuksen tavoitteena on lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona, vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle. Yksilöllisemmät ja joustavammat opintopolut, niiden vaatima ohjaus ja tuki, oppiainerajat ylittävät opinnot ja korkeakouluyhteistyö ovat keskeisiä keinoja tavoitteen saavuttamiseksi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi lukiolaki. Laki ja sen nojalla annettava valtioneuvoston asetus korvaisivat voimassa olevan lukiolain ja asetuksen (629/1998 ja 810/1998). Lisäksi muutettaisiin ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettua lakia. Ehdotetut lait tulisivat voimaan 1.8.2019.

Esitykseen sisältyy useita ehdotuksia, jotka laajentaisivat lukiokoulutuksen järjestäjien koulutuksen järjestämistä koskevia velvoitteita ja aiheuttaisivat lukiokoulutuksen järjestäjille uusia kustannuksia. Uusissa ja laajentuvissa valtionosuustehtävissä valtionosuus on 100 prosenttia uusien ja laajentuvien tehtävien laskennallisista kustannuksista ellei valtionosuustehtäviin tehdä vastaavan suuruisia vähennyksiä. Lisäkustannukset korvattaisiin kunnille pienentämällä kunnan omarahoitusosuutta lukiokoulutuksen käyttökustannuksista. Lisäksi yksikköhintoja tulisi siirtymävaiheessa korottaa, koska lukion yksikköhinnat opiskelijaa kohden lasketaan vuosittain kaikille koulutuksen järjestäjille lukiokoulutuksesta yksikköhintojen määräämistä edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna aiheutuneiden valtakunnallisten kokonaiskustannusten perusteella.

Lakiesitys on kokonaisuudessaan kannatettava. Lakiesityksen tuomat velvoitteet eivät kuitenkaan saa tuoda lisäkustannuksia koulutuksen järjestäjälle.

Toivomme lainvalmistelussa kiinnitettävän huomiota seuraaviin kohtiin.

§8 Voimassa olevan lukiolain 5 §:n 1 momenttiin nähden yhteistyövelvoitteesta poistettaisiin alueellisuuskriteeri, eikä säännöksessä muutenkaan määriteltäisi tarkemmin niiden koulutuksen järjestäjien, korkeakoulujen tai työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden piiriä, joiden kanssa lukiokoulutuksen järjestäjän olisi oltava yhteistyössä. Tarkoituksena on, että yhteistyön tarkemmat muodot ja yksittäisen koulutuksen järjestäjän yhteistyötahojen määrittely pohjautuisivat aina paikallisiin tarpeisiin ja olosuhteisiin. Koulutuksen järjestäjien välinen yhteistyö voisi pitää sisällään esimerkiksi koulutuksen järjestäjän opetustarjonnan avaamista muiden koulutuksen järjestäjien opiskelijoille tai tila- ja henkilöstöresurssien yhteistä hyödyntämistä.

Uusi lakiesitys mahdollistaa laajemman alueesta riippumattoman yhteistoiminnan. Uusi laki antaa koulutuksen järjestäjälle joustavammat mahdollisuudet yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

§10 Opiskelijalla olisi kuitenkin oikeus suorittaa oppimäärä tätä pidemmässä ajassa sen mukaan kuin lain 23 §:ssä säädetäisiin. Oppimäärän voisi edelleen suorittaa myös tavoitteellista suorittamisaikaa lyhyemmässä ajassa.

Lakiesityksen mahdollistama opiskeluajan pidennys tavoitteellisesta kolmen vuoden ajasta on tärkeä, koska näin voidaan huomioida erilaiset oppijat. Opiskeluajan pidennys tulisi huomioida myös lukion rahoituslaissa.

§10 Tarkoituksena on, että opintojaksot kestäisivät nuorille tarkoitettussa koulutuksessa keskimäärin 14 tuntia 15 minuuttia opintopistettä kohden ja aikuisille tarkoitettussa koulutuksessa keskimäärin 9 tuntia opintopistettä kohden, mikä käytännössä vastaisi voimassa olevan lukioase-

Lakia voisi täsmentää niin että 14 tuntia 15 min. tarkoittaa annettavan opetuksen määrää, opintopistettä kohden. Tämä ei sisällä opetuksen välissä pidettäviä taukoja.

§11 Laissa ei säädetäisi siitä, minkä laajuisina opintojaksoina opetusta annetaan. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa myös tätä koskevia säännöksiä. Ehdotettu asetuksenantovaltuus mahdollistaisi useita erilaisia tapoja säätää opintojen rakenteesta ja laajuuksista ja jättäisi valtioneuvostolle laajan harkintavallan sen antaessa näitä koskevia säännöksiä. Valtioneuvoston asetuksella annettavat säännökset määrittäisivät tosiasiallisesti myös koulutuksen järjestäjälle jäävän päätösvallan alaa. Asetuksella on tarkoitus säätää, että pakollisten opintojen osalta koulutuksen järjestäjä päättää opintojaksojen muodostamisesta. Opiskelijoiden valinnanvapauden turvaamiseksi valtakunnallisten syventävien opintojen osalta säädetäisiin sen sijaan, että näitä opintoja tulee tarjota opiskelijoiden valittavaksi kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina. Tämä ei estäisi valtakunnallisten syventävien opintojen järjestämistä myös laajempina opintojaksoina, mutta opiskelijoilla olisi oltava mahdollisuus suorittaa opintoja nykyistä kurssia vastaavina kokonaisuuksina. Opiskelijalle olisi siis tällaisessa tilanteessa tarjottava mahdollisuus suorittaa vain osa laajemmasta opintojaksosta.

Toivotaan että asetuksessa säädetäisiin että pakolliset opinnot toteutettaisiin samalla periaatteella kuin valtakunnalliset syventävät opinnot. Tämä selkeyttää lukioiden toimintaa osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa esimerkiksi opiskelijan siirtyessä oppilaitoksesta toiseen.

§13 Momentissa säädetäisiin lisäksi, että osa opinnoista olisi järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. Laissa ei säänneltäisi tarkemmin yhteistyön toteuttamista. Koulutuksen järjestäjä sopisi yhdessä kyseisten korkeakoulujen kanssa yhteistyön tarkemmista muodoista. Koulutuksen järjestäjä ja korkeakoulu voisivat sopia esimerkiksi lukion opiskelijoiden oikeudesta osallistua korkeakoulun järjestämille kursseille tai verkko-opetuksen tarjoamisesta lukioon. Opetus olisi lisäksi järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. Säännös korostaisi näiden taitojen keskeistä merkitystä osana lukiokoulutuksen tuottamaa osaamista ja ohjaisi lukioita ottamaan ne huomioon toiminnassaan.

Lain kohtaan toivotaan tarkennusta mitä yhteistyöllä käytännössä tarkoitetaan: mitä opintoja on järjestettävä (pakolliset, syventävät, soveltavat, osa opintojaksosta). Yhteistyövelvoite ei saisi aiheuttaa opetuksenjärjestäjälle lisäkustannuksia.

22 §. Opiskelijaksi ottamisen perusteet. Pykälän 1 momentin mukaan opiskelijaksi ottamisessa olisi sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Säännös ilmaisisi opiskelijaksi ottamista koskevan periaatteen, jota olisi noudatettava yhtä lailla täytettäessä opiskelupaikkoja sekä valtakunnallisissa hakumenettelyissä että jatkuvassa haussa.

Jatkuvassa haussa tulisi olla mahdollisuus joustavuuteen opiskelupaikkaa myönnettäessä. Tässä olisi oltava mahdollisuus ottaa huomioon opiskelijan mahdollisuudet selvittää lukio-opinnoista ja annettava mahdollisuus huomioida paikalliset olosuhteet.

Lausunnon keskeinen sisältö

Lakiesitys on kokonaisuudessaan kannatettava. Lakiesityksen tuomat velvoitteet eivät kuitenkaan saa tuoda lisäkustannuksia koulutuksen järjestäjälle.

Toivomme lainvalmistelussa kiinnitettävän huomiota seuraaviin kohtiin.

Uusi lakiesitys mahdollistaa laajemman alueesta riippumattoman yhteistoiminnan. Uusi laki antaa koulutuksen järjestäjälle joustavammat mahdollisuudet yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Lakiesityksen mahdollistama opiskeluaajan pidennys tavoitteellisesta kolmen vuoden ajasta on tärkeä, koska näin voidaan huomioida erilaiset oppijat. Opiskeluaajan pidennys tulisi huomioida myös lukion rahoituslaissa.

Lakia voisi täsmentää niin että 14 tuntia 15 min. tarkoittaa annettavan opetuksen määrää, opintopistettä kohden. Tämä ei sisällä opetuksen välissä pidettäviä taukoja.

Toivotaan että asetuksessa säädettäisiin että pakolliset opinnot toteutettaisiin samalla periaatteella kuin valtakunnalliset syventävät opinnot. Tämä selkeyttää lukioiden toimintaa osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa esimerkiksi opiskelijan siirtyessä oppilaitoksesta toiseen.

Lain kohtaan §13 toivotaan tarkennusta mitä yhteistyöllä käytännössä tarkoitetaan: mitä opintoja on järjestettävä (pakolliset, syventävät, soveltavat, osa opintojaksosta). Yhteistyövelvoite ei saisi aiheuttaa opetuksenjärjestäjälle lisäkustannuksia.

Jatkuvassa haussa tulisi olla mahdollisuus joustavuuteen opiskelupaikkaa myönnettäessä. Tässä olisi oltava mahdollisuus ottaa huomioon opiskelijan mahdollisuudet selvittää lukio-opinnoista ja annettava mahdollisuus huomioida paikalliset olosuhteet.